

Zalán Tibor

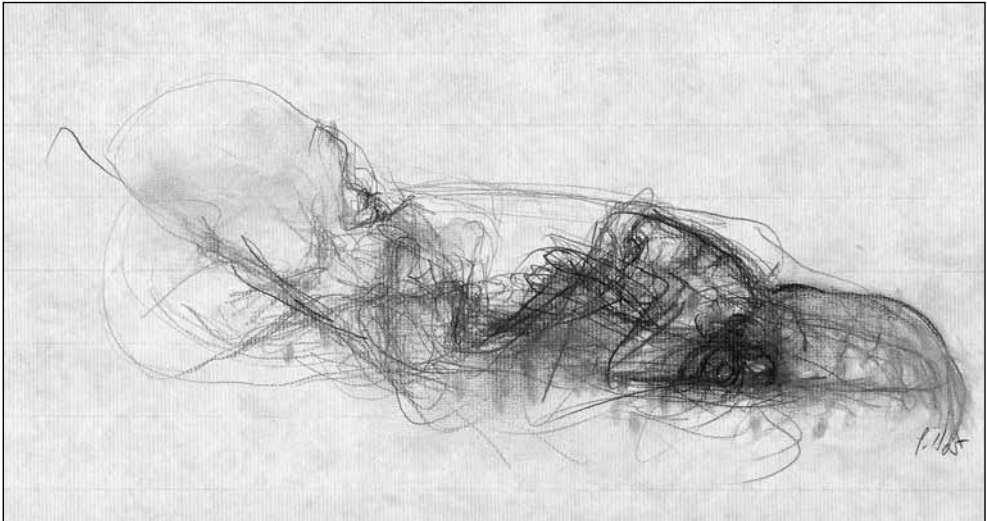
Ólomkatonák*

(Pelczér István dallamára)

Végig az úton
mennek a furcsa katonák.
Fegyver a vállon –
mellükön véres kardvirág.
Ólom a csákó,
ólom a csizma, a paripák.
Végig az úton
daltalan ajkú katonák.

Élükön kardos,
térképet néző kapitány.
Fénytelen szemmel,
sápadtan követik a katonák.
Vége a harcnak,
visszavonulnak. Nincs tovább.
Ólom egekbe
visznek az ólom paripák.

Dunántúli Napló, 1979. május 20.

* A rovat három újraközlése: Urbán László gyűjtéséből

Szeretők, örökre hőésésben

Szeretők, megállok a téli napban
szakad a hó, mint mikor elszakadtam

tőletek; minden évszakban havazott
Hó fedett tereket, templomot, padot

Hó tört a vérünkbe lázadó nyárra
hó zúdult virágzó gesztenyefákra

havak csavarogtak az őszi égben
s ti elindultatok a hőésésben

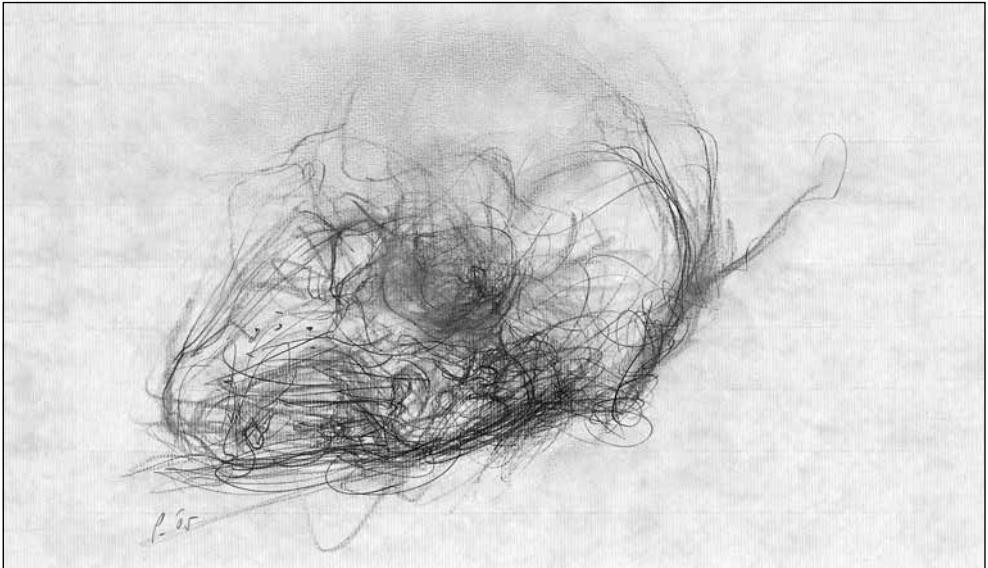
én meg feküdtem hánytató lázban
magamra maradtam a nagy vonulásban

testetek a hó már semmivé vakítja
bőrötök horzsolja papíron a tinta

Isten csak tudja miért megmaradtam
hó zúg éjszakámban hó a falakban

örökös sápasztó szibériáda
havaztok telekből havazóbb nyárba

Dunántúli Napló, 1982. december 18.

Szemek

– És mit éreznek akkor, vajon mit éreznek?

Pongrácz, a hentes vérben forgó szemekkel bámult kifelé az ablakon. Vas-tag nyakáról ezüst csikokban patakozott alá fekete trikójára a verejtéke, nyúlszőr kalapját a tarkójára tolta. Nagyon részeg volt már, s nagyon kétségbeesett.

Vele szemközt a sógora, szintén jól megtermett tanyasi ember, most megpróbálta leinteni.

– Mit, mit? Hagyd el, koma. Megütöd, jó erősen, és jól is van. Semmit nem érez már akkor, összecusklik, és kész. Állat az csak, nem ember, no...

Pongrácz ráérős mozdulattal nyúlt át az asztal fölött, ragacsos ujjaival összefogta elől sógora mellén az inget, s egyetlen rántással az asztalra hengerítette.

– Ha most téged csaplak homlokon, te csak fogol valamit érezni, nem?

Hárman szabadították ki a megrémült rokont a hentes kezei közül.

– Szemét – morogta Pongrácz. Mit tudja ez, milyen érzés, amikor ott állsz, szemben az állattal. S tudod, hogy percekben belül meg fogod ölni. Micsoda szakma. Úristen, micsoda szakma. Egyszer, csak legalább egyszer fellázadna valamelyik is. Hogy nekem esne, beleharapna a pofámba, hason rúgna, felöklelne és kitaposná a belemet. De csak áll, vár mindegyik jámboran, bámul azzal a nagy szemével... a szemük... olyan egyforma szemük van ezeknek. Olyan semmilyen szemük van... vagy nincs...

Izzadt. Bort rendelt még. Töltött a sógorának is. Ittak. Hunyorogtak. A béke helyreállt.

– Olyan mindegy nekik, tudod? – a hentes ott folytatta, ahol az előbb magában abbahagyta a gondolatsort. – Mert mit csinálok én egész életemben? Ölök, barátocskám. Gyilkolok, sógor. S védteleneket gyilkolok...

A sógor közbe akart szólni, de a hentes ingerülten visszanyomta a székbe.

– ...nap mint nap. S mert hogyha egy is nekem szaladna, érezném, hogy itten nekem nincs igazam. S nekem nem szabad csákánnyal fejbe kólintanom. Mert az bűn, így már tisztán az lenne: bűn. Enélkül, talán jogos is, nem igaz?

Pongrácz csákánnyal dolgozott. A hegyesebbik végével szakította be az állatok koponyáját, majd elvágta a torkukat. Mestere volt a szakmájának, érzéketlenül sújtott, iszonyatosat, tisztelettel kivárta, míg az állat lábai megroggyantak, szemében mozdulatlaná dermedt a csillogás. Csak azután vágott, erős, széles késmozdulattal.

– A szemük lehet az, a szemük, én már biztosan tudom. Nincs tekintetük. Nem akad az enyémbe, csak felém fordulnak, siralmasan, gyáván, kétségbeesetten. De mi a fenét segíthetnék én egy állatnak? Most mondd meg!

A sógor végképp nem tudta, hányadán állnak. Kedveznie kellett Pongrácznak, az előbbi rántást nem egykönnyen felejtí el.

– Miket mondsz, sógor? Még hogy gyilkos? Tudod, mit mondok én neked? Akkor az is gyilkos, aki egy legyet agyoncsap a karján.

A hentest nem tompította el teljesen a mérhetetlen mennyiségű bor, azonnal cáfolt.

– Néztél már légynek a szemébe? Ugye, nem. Hát az legfeljebb olyan, mint-ha hátulról csapnád fejbe. A légy különben is, bármikor elrepülhet. S a légy be-

léd is csíp. A légy tud támadni. De amikor ott állsz az állattal szemközt, az meg néz, néz rád... – elcsuklott a hangja, tekintete elbizonytalanodott.

– Egyszer hoztak egy öreg kost. Nem is tudom, minek az ilyet levágni. Kivezettem, na, az udvarra, állunk egymással szemközt. Veszem a csákányomat, emelem, erre az a dög becsukja a szemét. Állok, nem tudok odaütni. Mondom, nyisd ki a szemedet, a fene csak essen beléd. Csukva marad a szeme. Ütném, nem visz rá a lélek. Bemegyek, hozok ki egy kis kukoricát. Szórok neki. Meg sem moccan. Oldalba rúgom, azt gondolom, elaludt. Nem, egy villanásra nyitja rám a szemét. S máris visszakozik. Ütném, nem esik kezemre. Leülök, egyszer jön a Somos gyerek, van-e birkacomb. Van, mondom, itt áll az udvaron ez az öreg kos, üsd fejbe, ha kell a hús. Veszi a gyerek a csákányt, odahúz neki, de olyat ám, hogy az rögtön fölborul. Röhög a gyerek, én meg egyszerre elkezdem utálni, de úgy, hogy azt el nem tudom beszélni. Adok neki egy tízest, mondom, eredj, kapj be egy korsóval, mire visszajössz, meglesz a hús. Megyek az állathoz, nézem, hát nyitva van a szeme. És néz engem, néz azzal a rohadt szemével...

Hallgattak. A sógor nem tudta, mit mondjon. Pongráczon teljesen úrrá lett az elkeseredés. Az első saroknál kurta adjistennel váltak el, ment ki-ki a maga virrasztó asszonyához, haza.

Pongráczné hálóingben üldögélt az ágyon, olvasott. Fialat, csendes asszonyka, figyelemre méltó idomokkal. Gyerekük még nem volt, bár a hentesnek ez lett volna a legnagyobb öröme.

Mikor meghallotta férje motozását az udvaron, sietve a párna alá dugta a könyvet, pongyolát rántott magára, s kiszaladt a férfi elé.

Az udvaron égett a villany, Pongrácz a vérelvezető csatorna mellett állt, kezében a csákánnyal. A fokát nézegette, ellenőrizte, nem maradt-e véryom rajta a délutáni vágásból.

– Megjöttél, édes uracskám? – zúdult le a feloldódott magánytól kicsit túlcordult asszony a lépcsőn, majd értetlenül állt meg a csákány láttán. Pongrácz megfordult. Tekintetük találkozott. Az asszony, anélkül hogy szemét levette volna az uráról, lassan, tétova mosollyal elindult feléje.

– A szemed! Csukd be a szemedet! A szemed... – suttogetta a hentes, ujjai rászorultak a csákány nyelére.

Az asszony vagy nem hallotta, vagy nem értette, amit mondott, karját ölelesre tárva, tágra nyitott, könnyörgő szemmel közeledett. Hirtelen hallgatott el az észzaka, mint szájba rúgott legény az üres kocsmaudvaron.

Észak-Magyarország, 1980. december 7.